

Bestonden, vorige eeuw, nog andere en niet bekende “Koninklijke jachten” van Leopold II en Albert I ?

door Emile SMISSAERT

Wij willen het hier meer bepaald hebben over *intenties* die voornoemde monarchen op zeker ogenblik zelf (al was het even) gekoesterd hebben of, wat waarschijnlijker is, hen voor waar toegeschreven werden door nu voor ons onbekende zegslieden (ingewijden, of juist niet?; uit betrouwbare bron, of net andersom ?). Om in ‘t kort deze aangelegenheid - toegegeven, in feite *maar* een detailzaak doch iets wat tot de verbeelding blijft spreken - in te leiden en te omschrijven, frissen wij een en ander op uit de desbetreffende levensgewoonten van beide Belgische vorsten die, om het in beeldspraak uit te drukken, het nodig vonden om het “koninklijke vaandel en prestige” nationaal en internationaal eer aan te doen (1). *Noblesse oblige*. Wij willen het hier hebben over intenties die later nooit gerealiseerd zijn en die voornoemde vorsten op zeker moment toch toegedicht werden.

Leopold II had reeds in april 1897, als een soort van statussymbool en voor zijn genoegen, een vrij groot stoomjacht - het S.Y. “*Clémentina*”, voorheen “*Sultana*” – afgehuurd. Tonnenmaat: **625**; 30 bemanningsleden; gebouwd in staal, opgetuigd met 3 masten en voortgedreven d.m.v. 1 schroef. Beter in het geheugen gegrift en geprezen was ’s Konings tweede, nog groter en gerieflijker jacht, de “*Alberta*”. Indrukwekkend van afmetingen en met gulle, royale allures. Een waarlijk mooi schip, fraai van uitvoering en lijnen. Een “*Twin Screw Schooner*”, volledig in staal, wit van kleur en met wat groene lijnen waar nodig. Tonnenmaat: **1322** (het dubbele van de “*Clémentina*”); gebouwd in 1896, verhuurd en opgeleverd onder de naam “*Margarita*” (wij zullen even verder deze naamgeving nog ontmoeten ...); rond de 50 schommelend qua aantal bemanningsleden. Het vaarde ten tijde van Koning Leopold II (°1835 – 1865 - +1909) onder Engelse vlag en was steeds, door hem (en op eigen kosten!), gehuurd van een Londense rederij en is ook nooit door hem gekocht geweest. Het vaarde quasi volledig met Britse officieren en bemanningsleden. Hoé dit contract - met diverse bepalingen, plichten en rechten, financies en restricties - in detail gestipuleerd was met de Londense firma “*Little and Johnson*”, heb ik niet kunnen achterhalen. *Hoé* en *wanneer* was o.m. de opzegtermijn bepaald? Dit is van belang voor wat hierna volgt.

Pas heel recent en 10 jaar na mijn desbetreffende publicatie (anno 2000) in de “Mededelingen” van de “Marine Academie” te Antwerpen, wist dhr. Y. Dingens, rusteloos en vaardig speurder in de Oostendse digitale “G.O.D.”-collectie, volgend bericht op te snorren. Een vondst, hoor! Namelijk: wou Koning Leopold II in 1902 zijn intrek nemen, i.c. voortaan inschepen op een nóg beter, een nóg groter, een nóg indrukwekkender en rianter vaartuig? Het heeft er de schijn van. Er is sprake van geweest - zoveel is duidelijk te onderkennen, ergens en onbepaald in tijd - maar wij, mensen van 2012, zullen het precieze van de zaak wel nooit te weten komen, vermoed ik. Ziehier het betreffende krantenstukje, een citaat in extenso.

Uit de toenmalige Oostendse krant “*Le Carillon*” d.d. 9 september 1902:

“Het nieuwe jacht van de Koning”, (...) waarmee de Vorst zijn volgende reizen zal doen, is eenvoudigweg gehuurd door Leopold II voor een bepaalde tijdsduur. Dit jacht zal “*La Marguerite*” heten. Het schip heeft een tonnage van **1700**, in tegenstelling met de “*Alberta*” die er maar 1300 (sic) heeft. De eigenaar van voornoemd jacht deed er een goede zaak aan door het te verhuren aan onze Monarch. Inderdaad, de Koning heeft voor ongeveer 300.000 frank reparaties en verfraaiingen laten aanbrengen, in de loop van die huurperiode. Het nieuwe jacht is voor het ogenblik aangemeerd in een haven aan de Middellandse Zee” (einde citaat).

Indien deze passus al ernstig dient opgenomen te worden, dan rest alleen de constatacie dat deze transactie, eventjes *driemaal* (!) de tonnenmaat van de “Clémentina”, finaliter niet doorging. Om welke redenen is, zoals vermeld, niet bekend. Een feit is en blijft als conclusie: de “Alberta” won het pleit bij en van haar om zo te zeggen tot “ontrouw” geneigde, een snuifje perfide “minnaar”. En zoals het latere, historisch gestaafde feitenmateriaal ten overvloede trouwens aangetoond heeft.

“Léopold, ce sacré bonhomme”: tja, hij blijft ons ... verbazen.

Doch wat toegeschreven werd aan Albert I, zijn opvolger, is tegensprekelijk en absurd. Een wensdroom, een fabeltje, een grote kwakkel. Meer niet. Het strookt al, uit ervaring en uit vertrouwdheid met die periode, *niet* met 's Konings doen en laten, voorkeuren en wensen. Gewis, hij had belangstelling en toonde al vroeg zorg metterdaad voor de zeevissers, hun kinderen en hun welzijn (het zgn. Koninklijk Werk “*Ibis*”). Maar, met alle verschuldigd respect voor een verdienstelijk en wél geliefd Monarch, daar hield het dan ook mee op! Een eigen, prestigieus zeejacht? Dat, zo goed als zeker, heel wat kleiner van omvang en sier ware geweest dan die gigantische, superkostelijke “Alberta”? De geldstroom, nota bene uit de Congo en uit het zweet geperst van de “zwarten”, was sedert 1908 voorgoed dicht gedraaid. Integendeel, een ergens vage uiting dat gerucht werd en dat los gebaseerd was op vooral de wens van sommigen die nog heimwee hadden naar de leefstijl en “wereld” van Leopold II. Intussen was een nieuwe generatie aangetreden! Dat de bescheiden, sober aangelegde, introverte Albert zou meedoen aan het opzichtige en mondaine, vorstelijk gedoe dat op zee toentertijd gangbaar was? Dat lag niet in zijn aard noch karakter en ambities. Voor hun verplaatsingen en verplichtingen overzee (uitsluitend naar en van Groot-Brittannië) gebruikten de leden van de toenmalige Koninklijke Familie als eenieder de mailboten, alwaar voor hen steeds gepaste ruimte en afscherming voorzien was. Tenslotte, er is in de literatuur van en over Albert I nergens sprake van een of ander persoonlijk zeejacht., al of niet gehuurd. Of, gebeurlijk maar onwaarschijnlijk, dat het hem aangeboden voor gebruik ware geworden.

Ziehier, woordelijk overgenomen, wat “Le Carillon” d.d. 6/8/1913, dienaangaande heel kort en vaag gehouden kwijt wilde:

“Koning Albert zal – naar het schijnt – zich een vaartuig laten bouwen. De plannen hiervoor zouden bij een Engelse maritieme ingenieur besteld zijn” (einde citaat).

Ja, ergens op vakantie in een bergenlandschap vertoeven en aldaar, vrij van zorgen en verlost van het knellende etiquette, wat rond te struinen, - dààr vonden zijn familie en hijzelf als eenieder én gegarandeerd rust en privacy, alsook mogelijkheid om 's Konings ware hobby, het *alpinisme*, ongestoord en sober te beleven. Mààr, die hobby, dat krachtenvergende en behendigheid eisende tijdverdrijf, kortom dit gevaarlijk en riskant te noemen “bergbeklimmen”, - het is hem trouwens, pas veel later (17 februari 1934), door een dodelijk ongeval fataal geworden.

(1) Emile SMISSAERT, *De “Alberta”: het koninklijk jacht van Leopold II*, in: Mededelingen van de Koninklijke Belgische Marine Academie = Communications de l'Académie royale de Marine de Belgique; deel = tome 31 [1996-2000], p. 65, 67-69.